

ŠTÁTNA ŠKOLSKÁ INŠPEKCIA

úsek inšpekčnej činnosti

Staré grunty 52, 841 04 Bratislava 4

Správa

o kontrole realizácie internej časti maturitnej skúšky – praktickej časti odbornej zložky v strednej odbornej škole v školskom roku 2017/2018 v SR

V predmete praktická časť odbornej zložky sa stav realizácie internej časti maturitnej skúšky kontroloval v **21** subjektoch (4,7 % z celkového počtu stredných odborných škôl v SR), z nich boli **2** školy súkromné. Vyučovací jazyk slovenský malo **17** škôl, **4** boli s vyučovacím jazykom slovenským a maďarským.

Pripravenosť školy na internú časť maturitnej skúšky z predmetu praktická časť odbornej zložky

Viacere stredné odborné školy (SOŠ) prípravu praktickej časti odbornej zložky nezabezpečili v súlade s právnymi predpismi.

V danom **termíne** riaditelia jednotlivých subjektov **vymenovali** do predmetových maturitných komisií (PMK) skúšajúcich z radov pedagogických zamestnancov, ale v 1 SOŠ¹ (odbor grafik digitálnych médií) boli skúšajúcimi iba majstri odbornej výchovy (MOV), pričom 1 z nich nespĺňal kvalifikačné predpoklady na vyučovanie predmetu, z ktorého sa skúška konala a rovnako v ďalšej škole² (odbor obchodná akadémia) nespĺňal požadované kvalifikačné predpoklady 1 zo skúšajúcich. Subjekty koordinácie odborného vzdelávania a prípravy do 20 PMK (pre kontrolovaný študijný odbor v 1 škole nebola určená vecná pôsobnosť príslušnej stavovskej organizácie alebo profesijnej organizácie) **delegovali 4** (20 %) **zástupcov**. Lehotu na ich ustanovenie za členov maturitnej komisie riaditelia dodržali a následne nominovaným zástupcom boli zaslané vymenúvacie dekréty. V 2 školách sa odbornej zložky zúčastnili aj prizvaní odborníci z praxe.

Témy pre praktickú časť odbornej zložky 2 SOŠ³ (odbor grafik digitálnych médií; odbor strojárstvo – výroba, montáž a oprava prístrojov, strojov a zariadení) nevypracovali na základe výkonových štandardov pre praktickú prípravu pre príslušný študijný odbor a jeho zameranie (uvedených v štátnom vzdelávacom programe pre odborné vzdelávanie a prípravu), v inom subjekte⁴ (odbor pracovník marketingu) boli koncipované výrazne stručne a len čiastočne zohľadňovali výkonové štandardy odboru. Termíny na ich schválenie riaditelia i predsedovia PMK dodržali, určené počty školy rešpektovali, ale v 1 subjekte⁵ (odbor pracovník marketingu) súčasťou tém nebol zoznam učebných pomôcok a v ďalšom⁶ (odbor grafik digitálnych médií) neboli všetky potrebné uvedené. Pri určovaní **formy praktickej časti** odbornej zložky riaditelia akceptovali návrhy predsedov predmetových komisií a žiaci vykonávali skúšku formou praktická realizácia a predvedenie komplexnej úlohy (52 %), menej sa uplatňovala (48 %) obhajoba vlastného projektu. V 1 SOŠ⁷ (odbor strojárstvo – výroba, montáž a oprava prístrojov, strojov a zariadení), v ktorej žiaci vykonávali MS formou obhajoba vlastného projektu, však v rozpore s právnou normou mali možnosť samostatného výberu jednej zo schválených maturitných tém.

Vecne príslušné **stavovské organizácie** a **profesijné organizácie** poskytli školám k **obsahu tém** praktickej časti odbornej zložky MS súhlasné písomné stanoviská bez

---

¹ Stredná odborná škola elektrotechnická, Sibírska 1, Trnava

² Obchodná akadémia, Komenského 3 425/18, Trebišov

³ Stredná odborná škola elektrotechnická, Sibírska 1, Trnava; Stredná odborná škola, Okružná 761/25, Poprad

⁴ Súkromná stredná odborná škola, Exnárova 20, Bratislava

⁵ Stredná odborná škola, Námestie SNP 5, Partizánske

⁶ Stredná odborná škola elektrotechnická, Sibírska 1, Trnava

⁷ Stredná odborná škola, Okružná 761/25, Poprad

pripomienok či návrhov na zmeny. Do termínu konania skúšky nezaslali svoje vyjadrenia Asociácia zamestnávateľských zväzov a združení SR a Republiková únia zamestnávateľov 2 SOŠ⁸ a zároveň 2 SOŠ⁹ témy na vyjadrenie príslušnej organizácii nepredložili.

Priebeh a organizácia maturitnej skúšky z predmetu praktická časť odbornej zložky

Náležité **priestorové a materiálno-technické podmienky** v školách i na zmluvných pracoviskách vytvorené na vykonanie určených foriem praktickej časti odbornej zložky MS umožňovali objektívne overenie a posúdenie získaných zručností a odborných vedomostí absolventov. Prostredie, v ktorom sa skúšky realizovali, spĺňalo požiadavky na **zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia**, žiaci pri manipulácii s učebnými pomôckami zásady bezpečnej práce rešpektovali.

Pri určovaní **dĺžky trvania** praktickej časti boli v SOŠ zohľadňované špecifiká a charakter odborov, v 1 subjekte¹⁰ (*odbor grafik digitálnych médií*) však zadania úloh na vykonanie skúšky formou praktická realizácia a predvedenie komplexnej úlohy boli časovo náročné a jednotlivci ich v stanovenom limite nedokázali zvládnuť na požadovanej úrovni. Absolventi kontrolovaných odborov skúšku vykonali podľa schválených tém, povolený **počet skúšaných** v jednom dni nebol v 1 škole¹¹ dodržaný.

Na samostatnosť žiakov pri práci zväčša dohliadali všetci členovia PMK, ktorí ich v prípade potreby vhodne usmernili, poskytli individuálnu konzultáciu. Prevažne tiež s jednotlivcami primeraným spôsobom komunikovali, otázky a pokyny formulovali zrozumiteľne, zvyčajne ich podnecovali k prezentovaniu názorov, vlastných skúseností, dôraz kládli na aplikáciu teoretických poznatkov v praktických činnostiach, pričom spôsob **skúšania** absolventov bol podmienený formou praktickej časti. Negatívne zistenia sa vyskytli najmä v 2 PMK – v jednej z nich členovia komisie nekládli jednotlivcom žiadne otázky, a tak nemali príležitosť svoje riešenia zdôvodniť a v ďalšej skúšajúci obmedzili dialóg so žiakmi na vysvetľovanie príčin ich chybných pracovných postupov pri skúške.

V 5 sledovaných komisiách nekonali absolventi MS za nepretržitej **prítomnosti** všetkých **členov PMK**. V 2 SOŠ¹² (*odbor učiteľstvo pre materské školy a výchovateľstvo; odbor výživa a šport*) sa realizovali príslušné zložky praktickej časti v rovnakom čase, a tak predsedovia komisií sa celého priebehu skúšok v jednotlivých skupinách nezúčastnili. V ďalšom subjekte¹³ boli žiaci rozdelení do skupín z dôvodu nedostatočných priestorových podmienok, čo vylučovalo nepretržitú účasť všetkých členov komisie pri skúške. V 1 SOŠ¹⁴ (*odbor obchodná akadémia*) na rozdelených žiakov dohliadal poverený pedagogický zamestnanec, ktorý nebol ustanovený za člena komisie, pričom predseda a ostatní skúšajúci boli striedavo prítomní v jednej i v druhej skupine. V inej kontrolovanej škole¹⁵ (*odbor elektrotechnik – autoelektronika*) sa organizovala MS v rovnakom čase na viacerých miestach (7 autoservisov) a z toho dôvodu členovia PMK nemohli byť prítomní pri individuálnej práci absolventov na jednotlivých pracoviskách sústavne.

Úroveň **preukázaných vedomostí** a osvojených **zručností** absolventov bola vo vzťahu k výkonovým štandardom pre praktickú prípravu v jednotlivých odboroch rôzna, vo výraznej miere korešpondovala s ich dosahovanými výsledkami počas štúdia. Pri vykonávaní MS formou praktická realizácia a predvedenie komplexnej úlohy sa objavovali častejšie nedostatky súvisiace s málo osvojenými odbornými vedomosťami a zručnosťami.

⁸ Stredná odborná škola technická, Pod amfiteátrom 7, Levice; Stredná odborná škola obchodu a služieb – Kereskedelmi és Szolgáltatási Szakközépiskola, Budovateľská 32, Komárno

⁹ Súkromná stredná odborná škola, Exnárova 20, Bratislava; Obchodná akadémia, Komenského 3 425/18, Trebišov

¹⁰ Stredná odborná škola elektrotechnická, Sibírska 1, Trnava

¹¹ Stredná odborná škola obchodu a služieb, Jilemnického 1 282, Žiar nad Hronom

¹² Súkromná stredná odborná škola, Bukovecká 17, Košice; Stredná odborná škola, Rastislavova 332, Nováky

¹³ Stredná odborná škola obchodu a služieb, Ul. 17. novembra 2 579, Čadca

¹⁴ Obchodná akadémia, Centrálna 464, Svidník

¹⁵ Stredná odborná škola elektrotechnická, Celiny 536, Liptovský Hrádok

Prospechovo menej úspešní jednotlivci v niektorých prípadoch dokázali samostatne pracovať so schválenými učebnými pomôckami až po konzultácii so skúšajúcim, prípadne nevyužívali všetky dostupné a neraz prezentovali výsledky svojej práce v málo súvislých a ucelených výpovediach. Rovnako u absolventov, ktorí vykonávali skúšku formou obhajoba vlastných projektov, sa objavovala nízka miera komunikačných zručností, vrátane schopnosti zdôvodňovať, vyjadriť samostatne svoj názor, zaujať stanovisko k vzniknutému problému či uplatniť správnu odbornú terminológiu.

Hodnotenie a klasifikácia MS sa v SOŠ realizovali v súlade s vopred vypracovanými kritériami hodnotenia, v 1 subjekte¹⁶ (*odbor grafik digitálnych médií*) neboli v plnej miere rešpektované kritériá stanovené právnou normou (*obhajoba vlastného projektu*).

Štúdium ukončovalo **18** žiakov so **zdravotným znevýhodnením** a 11 z nich požiadalo o úpravy podmienok na vykonanie MS. Odporúčania poradenských zariadení (*vzťahovali sa na predĺženie času na skúšku*) boli rešpektované riaditeľmi škôl a následne aj členmi PMK, niektorí absolventi však povolenú úpravu pri skúške nevyužili.

Určené úlohy si **predsedovia PMK** v priebehu skúšok plnili, ale v 5 SOŠ z dôvodu nevhodnej organizácie MS neboli sústavne v komisiách prítomní. Praceneschopného predsedu PMK v SOŠ¹⁷ zastupovala riaditeľka školy.

V **3 PMK** sa na praktickej časti odbornej zložky MS zúčastnili delegovaní **zástupcovia vecne príslušných organizácií**. Pozitívne sa vyjadrili k zabezpečeniu organizácie i priebehu skúšok a svoje poznatky z MS prediskutovali s pedagogickými zamestnancami. Posudzovali praktické zručnosti žiakov z hľadiska potrieb praxe, kladne hodnotili aplikáciu ich teoretických vedomostí v praxi, ale poukázali tiež na nedostatky v komunikačných zručnostiach absolventov. Prínosom bol aj podnet, ktorý sa týkal odporúčania, ako zlepšiť prípravu absolventov v oblasti prezentovania ich vlastných projektov na MS.

Nie všetci delegovaní zástupcovia pri skúšaní so žiakmi aktívne komunikovali a rovnako nie všetci sa podieľali na klasifikácii a hodnotení (*v 1 PMK sa skúšok zúčastnili 2 zástupcovia, ktorí neboli na skúške sústavne prítomní a z toho dôvodu nekládli absolventom otázky a nehodnotili ich*).

Iné zistenia

- Škole v Nitrianskom kraji¹⁸ do termínu konania (*16. 04. 2018*) praktickej časti nezaslala vyjadrenie k obsahu odbornej zložky MS (*odbor obchodná akadémia*) Republiková únia zamestnávateľov (RÚZ). Riaditeľka SOŠ dodatočne predložila školskej inšpekcii súhlasné stanovisko RÚZ k obsahu odbornej zložky (*zaslané v termíne stanovenom Metodikou účasti zástupcu stavovskej organizácie alebo profesijnej organizácie na praktickej časti odbornej zložky maturitnej skúšky*), ale s odporúčaním, aby sa praktická časť uskutočnila praktickou realizáciou a predvedením komplexnej úlohy. Riaditeľka školy však na návrh predsedu predmetovej komisie určila vykonanie skúšky formou obhajoba vlastného projektu. RÚZ v stanovisku vyslovila aj pripomienku, že v zadaniach tém je potrebné robiť účtovné záznamy len v štátnom jazyku, vrátane pomenovania účtovných kníh a účtov, v zmysle príslušného zákona o účtovníctve.

Predsedníčke PMK škola predložila témy na schválenie tesne pred začiatkom vykonania skúšok (*14. 04. 2018*).

Záver

V pripravenosti kontrolovaných SOŠ na internú časť MS v predmete praktická časť odbornej zložky, v organizácii skúšky i v jej priebehu zistili školskí inšpektori nedostatky v 13 subjektoch (62 %).

¹⁶ Stredná odborná škola elektrotechnická, Sibírska 1, Trnava

¹⁷ Obchodná akadémia, Centrálna 464, Svidník

¹⁸ Stredná odborná škola obchodu a služieb – Kereskedelmi és Szolgáltatási Szakközépiskola, Budovateľská 32, Komárno

Skúšajúcich PMK síce riaditelia škôl ustanovili v danom termíne, ale vyskytlo sa nedodržanie podmienok na ich vymenovanie (*skúšajúci nespĺňali kvalifikačné predpoklady na vyučovanie predmetu, z ktorého sa skúška konala*) a tiež nerešpektovanie právnou normou určené zloženie komisie (*skúšajúcimi boli iba majstri odbornej výchovy*). Napriek tomu, že témy na praktickú časť odbornej zložky neboli v 3 (14 %) SOŠ vyhotovené v súlade s výkonovými štandardmi pre praktickú prípravu pre príslušný študijný odbor a jeho zameranie a objavili sa aj nedostatky pri uvádzaní učebných pomôcok, ktoré žiaci môžu pri skúške používať, riaditelia i predsedovia PMK ich schválili. Na vyjadrenie vecne príslušným stavovským organizáciám témy nepredložili 2 (10 %) školy. Žiaci vykonávali MS formami praktická realizácia a predvedenie komplexnej úlohy a obhajoba vlastného projektu, pričom bola zistená i skutočnosť, že absolventi vykonávajúci v škole skúšku formou obhajoba vlastného projektu mali možnosť samostatného výberu jednej zo schválených maturitných tém pre praktickú časť odbornej zložky.

V SOŠ aj na zmluvných pracoviskách boli na objektívne overenie osvojených praktických zručností a vedomostí absolventov vytvorené vhodné materiálno-technické i priestorové podmienky, zároveň členovia komisií dbali na dodržiavanie zásad bezpečnosti a ochrany zdravia žiakov. V 5 (24 %) PMK najmä z dôvodu málo premyslenej organizácie MS nevykonávali absolventi skúšky pred všetkými vymenovanými členmi komisie. Úroveň ich preukázaných zručností a vedomostí bola vo vzťahu k výkonovým štandardom pre praktickú prípravu rôzna, zvyčajne korešpondovala s dosahovanými výsledkami počas štúdia. K negatívnym zisteniam patrili predovšetkým nedostatočné komunikačné spôsobilosti viacerých absolventov, ich nízka schopnosť zdôvodňovať, zaujať stanovisko k nastolenému problému a niektorí nedisponovali ani požadovanými odbornými vedomosťami a zručnosťami.

Do termínu konania MS poskytli školám k obsahu tém praktickej časti odbornej zložky vecne príslušné organizácie (*s výnimkou Asociácie zamestnávateľských zväzov a združení SR a Republikovej únie zamestnávateľov v Nitrianskom kraji*) súhlasné stanoviská. V 3 (15 %) PMK sa zúčastnili skúšok ich delegovaní zástupcovia, ktorí kladne hodnotili organizáciu a priebeh skúšok, pozitívne sa vyjadrili k úrovni osvojených praktických zručností absolventov v nadväznosti na potreby praxe, ale poukázali aj na nedostatky v ich komunikačných zručnostiach.

Odporúčania a podnety

Riaditeľom stredných odborných škôl

- vypracovať témy pre praktickú časť odbornej zložky MS na základe výkonových štandardov pre príslušný študijný odbor a jeho zameranie uvedených v štátnom vzdelávacom programe pre odborné vzdelávanie a prípravu
- vymenovať skúšajúcich PMK z pedagogických zamestnancov spĺňajúcich kvalifikačné predpoklady na vyučovanie predmetu, z ktorého sa skúška vykonáva
- rešpektovať pri vypracovaní vlastného systému hodnotenia kritériá hodnotenia stanovené príslušnou právnou normou
- predložiť témy pre praktickú časť odbornej zložky na vyjadrenie vecne príslušnej stavovskej organizácii alebo profesijnej organizácii
- predložiť témy MS na schválenie predsedovi PMK pred ich pridelením žiakom v prípade, ak praktickú časť odbornej zložky budú absolventi vykonávať formou obhajoba vlastného projektu
- prizývať do PMK odborníkov z praxe – zamestnávateľov, na pracoviskách ktorých žiaci školy vykonávali praktickú prípravu
- vytvárať žiakom počas štúdia na praktickom vyučovaní príležitosti na diskusiu, na samostatné vyjadrovanie názorov a pri prezentovaní výsledkov činnosti

podnecovať ich sústavne k argumentácii, k zdôvodňovaniu, a tak žiakom zaistiť predpoklady na rozvíjanie ich komunikačných spôsobilostí

- zostaviť harmonogram vykonávania MS tak, aby ich absolventi vykonali za sústavnej účasti všetkých členov PMK

Stavovským organizáciám a profesijným organizáciám

- vyjadriť sa kvalifikovane a komplexne k obsahu tém praktickej časti odbornej zložky MS v nadväznosti na profil absolventa
- vyjadriť sa k obsahu odbornej zložky MS do termínu určeného na jej konanie
- využívať právnym predpisom danú možnosť delegovať zástupcov do PMK pre praktickú časť odbornej zložky
- umožniť nominovaným zástupcom zúčastniť sa na celom priebehu MS s cieľom zabezpečiť koordináciu odborného vzdelávania a prípravy z hľadiska výstupu, ktorý zodpovedá požiadavkám zamestnávateľov a potrebám trhu práce
- podieľať sa prostredníctvom delegovaného zástupcu aktívne na činnosti skúšobnej komisie, na preverovaní vedomostí a zručností absolventov